

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИХ І ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ
ДИСЦИПЛІН

МАТЕРІАЛИ ДРУГОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРАВО УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

30 травня 2015 р.

ВІННИЦЯ - 2015

УДК 34(477):061.3

ББК 67.9 (4 УКР)

М 34

ПРАВО УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ / Збірник матеріалів Регіональної науково-практичної конференції / Редколегія: Калетнік Г.М., Курило В.І., Мазур В.А., Мельничук О. Ф., Омельчук В. А. та інші. — Вінниця: ВНАУ, 2015.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Калетнік Григорій Миколайович, президент ВНАУ, професор, д.е.н., академік НААН України, голова оргкомітету;

Курило Володимир Іванович, виконувач обов'язків ректора ВНАУ, д.ю.н., професор, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений юрист України, заступник голови оргкомітету;

Мазур Віктор Анатолійович, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.с.-г.н., доцент;

Мельничук Ольга Федорівна, декан факультету менеджменту та права, к.ю.н., доцент;

Омельчук Василь Андрійович, завідувач кафедри публічно-правових дисциплін, д.ю.н., професор;

Левчук Костянтин Іванович, завідувач кафедри історії України та філософії, д.і.н., професор;

Опольська Наталя Михайлівна, виконувач обов'язків завідувача кафедри загальнотеоретичних і приватно-правових дисциплін, к.ю.н., доцент;

Письменна Олена Пилипівна, доцент кафедри публічно-правових дисциплін, к.ю.н., доцент.

ЗМІСТ

Мельничук О.Ф. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ.....	6
Омельчук В. А. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА Й ДЕРЖАВИ.....	13
Опольська Н. М. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	21
Богатчук С. С. НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНІ ПОГЛЯДИ М. ДРАГОМАНОВА.....	28
Гель А. П., Дудорова Ю. А. ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАСУДЖЕНИХ ДО АРЕШТУ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ.....	34
Головчук В. А. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ ВИНЕСЕННЮ ЗАКОННОГО ТА ОБГРУНТОВАНОГО СУДОВОГО РІШЕННЯ.....	43
Zarichanskiy O A. FEATURES FUNCTIONS OF LEGAL CULTURE OF FUTURE LAWYERS	48
Оверковська Т.К. КОНСОЛІДАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	51
Письменна О. П., Сурма С. А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	56
Правдюк А. Л. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК ЗАСІБ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ І ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	61
Редько А. Г. ЗМІНИ В СИСТЕМІ ПІЛЬГ І ПРИВІЛЕЇВ У ПЕРІОД ХРУЩОВСЬКИХ РЕФОРМ	69

Слотюк П. В. СУВЕРЕННІСТЬ ЯК ПРАВО ВИБОРУ В МЕЖАХ ІСНУЮЧИХ ОБМЕЖЕНЬ І СВОБОД, ЧИ СВОБОДА В УМОВАХ ІСНУЮЧОГО ПРАВА?.....	72
Жуковський В. А. ВДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НАРКОТИЗМ ТА НАСИЛЬНИЦЬКИЙ НАРКОТИЗМ.....	76
Калач Д. М. ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	81
Ковальов Д. В. ЗАКОНИ УКРАЇНИ від 9 квітня 2015 р.: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ	87
Маліновська О. В. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ БЕЗРОБІТНОГО У ПЕРІОД НЕПУ.....	94
Мельничук М. О. ПРАВОВИЙ СТАТУС ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УСРР В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	98
Оверковський К. В. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИСЕЛЕННЯ МЕШКАНЦІВ ІЗ ЖИТЛА, ЩО Є ПРЕДМЕТОМ ІПОТЕКИ	102
Піп'як М. І. ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ В УКРАЇНІ	107
Барчук О. В. ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ	112
Безвенюк В. Р. УКРАЇНА І ЄС.....	117
Березюк Т.В. СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ, ЯК ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	122
Бесараб М. С. ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВИ І ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ	128
Бондар В. М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ ТА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ШАХРАЙСТВА	133
Ванжула О. М. ІСТОРИЧНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДОГОВОІРУ РЕНТИ.....	138

Волинець В. М. ПРАВА ДИТИНИ	144
Гедзенко А. Г. ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ДОГОВОРУ.....	149
Грабар А. С. ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	152
Гоменюк А. О. СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ В УКРАЇНІ.....	158
Дабіжа Г. С. СОЦІАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНИ	162
Дідик В. Р. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯК СУБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	167
Єськова К. О. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ ЇХ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	171
Іскра М. І. ДО ПРОБЛЕМ РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ	176
Костюк Д. О. ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ТА ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	181
Кубай К. Р. ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ	186
Куньовська О. Й., Пікуліна О. А. ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	192
Левченко А.О. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПІДСТАВ ВВЕДЕННЯ МИРОТВОРЧОГО КОНТИНГЕНТУ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ.....	200
Манубата Д.Е. ЗАБРУДЕННЯ ВОДОЙМ УКРАЇНИ.....	205
Плаксій І. О. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	211
Слободинська І. В. ПРАВОПРИПІНЯЮЧІ ЮРИДИЧНІ ФАКТИ У СИСТЕМІ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ	219
Цимбалюк Т. І. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДОПУЩЕННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ПРАЦІ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ.....	224

Чернявська Ю. О., Гаврилюк А. І. ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	230
Швецова О. О. ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА ЗАЧАТОЇ, АЛЕ ЩЕ НЕ НАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	236

*Богатчук Світлана Степанівна
кандидат історичних наук, доцент
кафедри історії України та філософії
Вінницького національного аграрного університету*

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНІ ПОГЛЯДИ М. ДРАГОМАНОВА

В другій половині XIX ст. в українському суспільстві набирають сили ліберальні погляди, які містять ідеї соціалізму й демократично-народницької ідеології.

Основні ідеї українського лібералізму проголошували пріоритетність політичних і громадських прав особи перед державою і нацією, конституціоналізм і правову державу, приватну власність як основу господарювання, державну автономію України в межах Російської федерації, самоврядування як основу державного устрою та загальнолюдські цінності. Представником українського лібералізму вважають М. Драгоманова, політичні погляди якого формувалися під впливом європейських ліберальних і соціалістичних ідей XIX ст., а також продовжувачем демократичних традицій Кирило-Мефодіївського товариства.

Українці, як вважав М. Драгоманов, також відіграють певну роль в загальнолюдському прогресі. Хоча в своїй історії Україна знала періоди злетів і падінь, створила і втратила державність, однак, в умовах тогочасного світу вона має і ряд суттєвих переваг. Державність, на думку вченого, для кожного народу дає суттєві переваги, головна з яких - можливість самостійно вирішувати власні проблеми. Хоча, сама по собі вона не дає простим людям суттєвих переваг у забезпеченні їх прав і свобод.

Вчений обґрунтовував можливість побудови громадянського суспільства шляхом поступових перетворень, аналізуючи еволюцію людського розвитку з первісного періоду до утворення політичної форми общини. Він був переконаний, що основним завданням, яке стоїть перед українським народом, здійснити перебудову політичного ладу тогочасного українського суспільства.

М. Драгомановим була запропонована ідея формування держави на засадах політичної свободи, як цілісної системи визначальних положень лібералізму: права людини і громадянина, недоторканність особи, життя, приватного листування, національності (мови); свобода совісті, друку, об'єднань, носіння зброї, вибору житла і занять; право пред'явлення позову до посадових осіб, відомств, чиновників у разі вчинення ними незаконних дій [1, с.137].

Політично-державні погляди М. Драгоманова були відображені у конституційному проекті «Вольний Союз - Вільна Спілка. Проект заснування Статуту українського суспільства», в якій обґрунтовувалися головні засади російського конституціоналізму. Найважливішими з них Драгоманов вважав громадянські свободи і децентралізацію Росії. На його думку, децентралізація є основою для утвердження самоврядування. Кожен суб'єкт самоуправління повинен мати внутрішню самостійність щодо інших. Відносини між громадами мають будуватися на федеративній основі [2, с.52]. Громади як вільні й самостійні утворення будують федерацію знизу до гори. Для реалізації місцевими громадами своїх повноважень значна увага надається процесу формування місцевих органів управління. Таке формування має відбуватись виключно на основі загального та рівного виборчого права. Це у свою чергу сприятиме позбавленню можливості вручання Центральної державної влади до питань, які належать до компетенції виключно місцевих громад, вважав М. Драгоманов [3, с.52].

Церква відділялася від держави. Громадяни, які досягли 21-річного віку, повинні були отримати виборчі права, а вже з 25-річного могли бути обраними до складу зборів.

У державно-правовій доктрині М. Драгоманова передбачався поділ державної влади на три гілки: законодавчу, виконавчу й судову. Законодавча влада мала б належати двом думам – державній і союзній. На місцях передбачалося утворити органи місцевого самоуправління: громадське, волосне, повітове та обласне. Члени Верховного суду призначалися довічно

главою держави, до того ж, вони зобов'язані були мати вищу юридичну освіту та практику роботи в судових палатах. Вчені вважають, що М. Драгоманов запропонував створити парламентську державу з засадами самоуправління [4, с.198].

На думку М. Драгоманова, держава має стати «вільною спілкою» громадян, а центральна влада лише координувати відносини між ними. Дане питання є головним в політиці сьогоденної влади, яка проголосила курс на децентралізацію.

Згідно поглядів М. Драгоманова головним критерієм оцінки діяльності держави є служіння суспільному благу. Вчений продовжив та розвинув концепцію федералізму М. Костомарова, запропонувавши самостійність сильних обласних органів влади [5, с.116].

Він зробив значний внесок у популяризацію етичних засад політичної діяльності, в питаннях моральності та співвідношення мети і засобів її досягнення. Тоді, як представники західної ліберальної думки не приділяли достатньої уваги методам боротьби за ліберальні цінності, здійснюваної на засадах непорушності їх принципів, недоторканності прав і свобод. Його думка про те, що політика вимагає чистих рук, була палко підтримана значною частиною представників ліберального руху [6, с.25].

Залучення української інтелігенції до справи визволення народних мас Драгоманов вважав однією з головних завдань свого життя. Українці, втративши в минулому державність, разом з тим, на його думку, мають надзвичайно сприятливі умови для проголошення ідей федералізму та громадівського соціалізму. Він вважав, що наша Україна, котра немає ні свого попівства, ні панства, ні купецтва, ні держави, а має доволі розумне від природи мужицтво, - залюбки прийме науку про безначальні й товариські порядки, що через те на тій Україні, варто працювати громадівцям, а найбільш тим, котрі зросли в Україні.

Вченому імпонувала теорія безелітності нації тим, що внаслідок такого становища вона була більш прийнятною до ідей побудови майбутнього

суспільства на принципах соціальної справедливості, вільного розвитку особистості, гарантування її прав і свобод. Однак, він прекрасно розумів, що без провідної верстви, освічених провідників, маси самі- по собі добитись реалізації омріяного ним суспільного ідеалу не зможуть.

Саме тому він висуває досить жорсткі вимоги до української інтелігенції, вимагаючи від неї навіть певного самозречення в ім'я майбутнього народу: "Письменний Українець, по більшій часті працює на кого вгодно, тільки не для своєї України й її мужицтва. А з другого боку, здавна звикли усякі чужі люде хазяйнувати на Україні не знаючи її, не звертаючи уваги на те, як треба обертатись з Українцями, не кажучи вже про тих, котрі тільки й думають, як би пожитись з України, нічого " доброго для неї не роблючи. От через те ці люде між письменними Українцями, котрі не хочуть, щоб все дедалі більше Україна й її мужицтво тратило свої сили, - мусять заректись не йти з України, мусять упертись на тому, що кожний чоловік, вийшовши з України, кожна копійка, потрачена не на українську справу, кожне слово, сказане не по-українському - єсть видаток з української мужицької скарбівні, видаток, котрий при теперішніх порядках не звернеться в неї нізвідки" [7, с.42].

Для М. Драгоманова пропаганда національної виключності, формування в українській свідомості ідеї ненависті до інших людей за етнічною ознакою, навіть до тих, що належали до пануючих над українцями народів, були неприйнятним способом відродження України.

Піднімаючи питання формування національної самоідентифікації в статті "Неправда - не просвіта", він писав: "Москалі такі ж люди, як і другі, як і ми. Всі народи - москалі, поляки чи русини - мають і своє зло, і своє добре в натурі, і зло більше виходить від малої освіти, ніж з природи народів, і через те, нам усім - і русинам, і москалям, і полякам, замість того, щоби ворогувати? треба освічатись і добувати і укупі волі, то тоді й усякі причини до незгоди щезнуть. Навчати іншому наш народ - значить навчати його не по правді або й просто наражатись на сміх, бо таки ж наші люди й самі можуть і

пізнавати москалів, і діставати до рук московські книжки, чи подобається це кому, чи ні"[7, с.44].

М. Драгоманов не є принциповим прихильником чи противником націоналізму як ідеї та політичного руху. Він зазначає, що націоналізм необхідно оцінювати, як і всі інші явища суспільного життя, виходячи з конкретних історичних обставин та можливих наслідків для реалізації головної мети розвитку людства - емансипації особистості. Він розрізняє націоналізм націй пануючих, що пригнічують інші народи, і націоналізм пригноблених, що борються за свободу. Націоналізм як прояв національності пригнобленого народу може стати складовою загальнолюдського прогресу.

Але національні домагання не повинні заступати собою питання соціального звільнення пригноблених мас, створення умов для всебічного розвитку індивіда незалежно від його національного, расового, соціального походження. Саме тому, на думку М. Драгоманова, українські соціалісти, підтримуючи ідею національного звільнення українців не повинні орієнтуватись на націоналізм як ідеологію. Як говорив вчений, що хоч ми признаємо національності як очевидний факт, як результат певних природних і історичних обставин життя народного..., ми признаємо, що цей факт завжди треба мати на оці при громадській праці, а надто ми признаємо важність найвиднішої національної ознаки, народної мови як засобу морального зв'язку між людьми. Необхідно визнавати право груп людей, в тім числі й національних, на автономію й безмірні користі, які вони отримують від такої автономії.

Основним ворогом українців учений вважав державно-бюрократичний апарат імперії, а також, власників фабрик і заводів, великих маєтків, що гноблять усіх трудящих, незалежно від їх національної приналежності.

Учений був добре ознайомлений не лише з європейським історичним процесом, але й з особливостями розвитку інших цивілізацій, що давало йому змогу робити висновок про необов'язковість окремого державного існування

для вільного національного буття, тоді як по всій Європі ідея національної держави, необхідності самостійного державного існування набувала сили.

М. Драгоманов був переконаний, що тільки шляхом політичної боротьби український народ може здобути собі національне визволення. І хоча він не відкидав революційних методів боротьби, та все ж таки, перевагу надавав еволюційному розвитку за допомогою розумової пропаганди.

Список використаної літератури

1. Магновський І. Відображення гарантій прав і свобод людини та громадянина у поглядах М. Драгоманова і М. Ковалевського // Право України. – 2002. - №5. – С.137-139.
2. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія. Навчальний посібник. – К.: Т-во «Знання», 2004. – 645с.
3. Горленко В.В. Погляди Михайла Драгоманова на реформування українського суспільства // Часопис Київського університету права. – 2010. - №4. – С.52-54.
4. Шутьженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень. Навчальний посібник. – К., Юрінком Інтер, 2001, - 301с.
5. Шляхтун П.П. Політологія. (історія та теорія політичної науки). – К., 2002. – 471с.
6. Томенко М. Політичні погляди М. Драгоманова та Д. Донцова в контексті формування сучасної української державності // Слово. — 1991. — № 2. — С. 25-27.
7. Салтовський О.І. Проблема нації в політичній концепції М. Драгоманова // Вісник КНУ Шевченка: Сер. Філософія. Політологія. – 2002. Вип.42/45. – С.41-45.